

Chapter 3 - Orí Kẹta | MARK THE DATE

OBJECTIVES:

In this chapter you will learn:

- How to count from 40 to 100
- How to express the future
- How to ask how much..., how many..., and what is the sum of?
- How to identify the days of the week and months of the year.

Àwọn ọ̀rọ̀ (Vocabulary)

Nouns	
bàtà	shoe
ẹ̀sì	last year
ìdúnta	three years ago
ìbèèrè	question
ìdáhùn	answer
Ìpínlẹ̀	state
ìtàn	story
koríko	grass
òmìnira	independence
orílẹ̀-èdè	country
oṣù	month
ọ̀dún	year
ọ̀jọ̀	day
ọ̀la	tomorrow
ọ̀lọ̀pàá	police officer
ọ̀túnla	day after tomorrow
panápaná	fire station

Noun Phrases	
ìwée girámàa Yorùbá	Yorùbá grammar book
ọ̀dún márùnún sẹ̀yìn	five years ago
ọ̀jọ̀ mẹ́rin òní	three days from now
ọ̀jọ̀ márùnún òní	four days from now
ọ̀jọ̀ mẹ́fà òní	five days from now
ọ̀jọ̀ wo...?	what/which day?
ọ̀dún tí ó kojá	last year

Verbs	
rà	to buy
ni	is

Adjective	
yí	this

Lesson 1 - Ẹkọ Kìíní: Nọ́nbà (Numbers) continued

Nọ́nbà 40-100

0	òdo
10	ẹẹwàá
20	ogún
30	ogbọ̀n
40	ogójì
41	oókànlélogójì
42	eéjìlélogójì
43	ẹẹtàlélogójì
44	ẹẹrìnlélogójì
45	aárùnundínláàádọta
46	ẹẹrìndínláàádọta
47	ẹẹtàdínláàádọta
48	eéjìdínláàádọta
49	oókàndínláàádọta
50	àádọta
60	ogọta
70	àádọrin
80	ogọrin
90	àádọrùnún
100	ogọrùnún

Eélòó: *How much*

Eélòó is an interrogative form that means *how much?* However, in terms of solving problems such as addition, subtraction, multiplication, etc., we ask:

Eélòó ni? What is the sum of?

Bí àpẹẹrẹ:

Ìbéèrè: Eélòó ni oókan àti oókan jé?

Ìdáhùn: Oókan àti oókan jé eéjì.

Iṣẹ Ṣíṣe 1

Kọ ìbèèrè àti ìdáhùn àwọn àròpò yíí sílẹ̀.

Write down the questions and answers to the following.

1. $47 + 38 =$ _____

2. $39 + 54 =$ _____

3. $75 + 15 =$ _____

4. $69 + 19 =$ _____

5. $44 + 44 =$ _____

Iṣẹ Ṣíṣe 2

Kọ àwọn ìdáhùn rẹ̀ nìkan sílẹ̀.

Write down your answers in words only.

Bí àpẹẹrẹ:

$100 - 39 =$ oókànlélóggóta.

1. $98 - 43 =$ _____

2. $100 - 58 =$ _____

3. $75 - 49 =$ _____

4. $50 - 25 =$ _____

5. $80 - 38 =$ _____

Iṣẹ́ Ẹ́ṣe 3

Dáhùn àwọn ìbéèrè wònyí ní èkúnréré.

Answer the following questions in complete sentences.

Bí àpẹẹrẹ:

Ìbéèrè: Eélóó ní o ra ìwéè rẹ?

Ìdáhùn: Náírà méréń ní mo ra ìwéè mí.

1. Eélóó ní o ra ìwéé gírámàà Yorúbáà rẹ?

---

2. Eélóó ní o ra àpò ìwéè rẹ?

---

3. Eélóó ní o ra bàtàà rẹ?

---

4. Eélóó ní o ra péńsùlù rẹ?

---

5. Eélóó ní o ra péẹ̀nì rẹ?

Lesson 2 - Ẹkọ Kejì: Future Tense Ḿá

'Ḿá' is a future tense marker that can be used with both emphatic and regular pronouns. Below, emphatic and regular pronouns can be used interchangeably.

For example:

Èmí ḿá lọ /Mo ḿá lọ	<i>I will go</i>
Ìwọ ḿá lọ /O ḿá lọ	<i>You will go</i>
Òún ḿá lọ /Ó ḿá lọ	<i>He/She/It will go</i>
Àwá ḿá lọ /A ḿá lọ	<i>We will go</i>
Ẹyín ḿá lọ /Ẹ ḿá lọ	<i>You all (or honorific singular) will go</i>
Àwọn ḿá lọ /Wọn ḿá lọ	<i>They will go</i>

Emphatic Pronoun + Ḿá + Negation

Èmí ḿá lọ	Èmi kò nì í lọ
Ìwọ ḿá lọ	Ìwọ kò nì í lọ
Òún ḿá lọ	Òun kò nì í lọ
Àwá ḿá lọ	Àwa kò nì í lọ
Ẹyín ḿá lọ	Ẹyin kò nì í lọ
Àwọn ḿá lọ	Àwọn kò nì í lọ

Regular Pronoun + Ḿá + Negation

Mo ḿá lọ	N kò nì í lọ
O ḿá lọ	O kò nì í lọ
Ó ḿá lọ	Kò nì í lọ
A ḿá lọ	A kò nì í lọ
Ẹ ḿá lọ	Ẹ kò nì í lọ
Wọn ḿá lọ	Wọn kò nì í lọ

The following also indicate future tense

Mà á lọ	<i>I will go</i>
Wà á lọ	<i>You will go</i>
Á á lọ	<i>He/She/It will go</i>
À á lọ	<i>We will go</i>
È ẹ́ lọ	<i>You all will go</i>
Wọ́n á lọ	<i>They will go</i>

Máa + Yorùbá Calendar

Ìsọ̀rọ̀nḡbèsì (*Dialogue*)

Ọ̀sẹ̀ tí ó nì bọ̀ (*Next Week*)

Bàbá Adé: Bàbá Ọ́lá, ẹ̀se wà á bámi lọ sí oko ní ọ̀sẹ̀ tí ó nì bọ̀?

Bàbá Ọ́lá: Rára o, nítorí pé mo máa lọ sí ọ̀dọ̀ àbúròò mi obìnrin tí ara rẹ̀ kò yá. Tí mo bá dé ibẹ̀, mà á ba lọ sí oko láti mú iṣu, ilá, tòmatò, ẹ̀gú sí, ata rodo, tàtásé àti ẹ̀gẹ̀ wá sílé. Tí mo bá dé láti oko, mà á ba se óúnjẹ. Lẹ̀yìn náà, mà á ní láti bá a fọ̀ṣọ̀, lọta, kí n sì bá a gé igi. Mà á ba lọ gba oogùn lọ̀dọ̀ apòògùn. Mà á tọ̀jú àbúròò mi dára dára. Mà á dúró tì í títí di alẹ̀. Mà á wá padà sí ilẹ̀ mi.

Bàbá Adé: Ó dára o. Mà á sì lọ sí oko láti hú koríko. Tí mo bá ẹ̀se tán, mà á padà wá sílé.

Bàbá Ọ́lá: Bóyá ti ara àbúròò mi obìnrin bá yá tán a má a jọ̀ lọ. Jẹ́ kí á lọ ìsọ̀ Màmáa Títí.

Bàbá Adé: Ìyẹn á dára púpọ̀.

Iṣẹ Ṣíṣe 1

Dáhùn àwọn ìbéèrè wònyí ní èkúnréré.

Answer the following questions in complete sentences.

1. Ta ni ó ní lọ sí ọdọ àbúrò rẹ?
2. Tí Bàbá Ọlá bá dé ibẹ, kí ni ó máa ẹ?
3. Kí ni Bàbá Adé àti Bàbá Ọlá máa ẹ nígbà tí ara àbúrò Bàbá Ọlá bá yá tán?
4. Kí ni ìdìi rẹ tí Bàbá Ọlá fi máa tójú àbúrò rẹ dádára?
5. Ta ni Bàbá Adé?

Iṣẹ Ṣíṣe 2

Dáhùn àwọn ìbéèrè wònyí ní èkúnréré.

Answer the following questions in complete sentences.

1. Kí ni o máa ẹ ní ọsẹ tí ó mbò?
2. Kí ni o máa ẹ ní àárò ọla?
3. Kí ni o máa ẹ ní ìparí èkọ rẹ ní yunifásítì?
4. Kí ni o máa ẹ ní ọjọ àbámẹta ?
5. Kí ni o máa ẹ ní ọjọ ìsinmi tí ó mbò?

Lesson 3 - Ẹkọ Kẹta

The Yorùbá Calendar (Days of the Week)

Days of the Week	Ọjọ nínú ọsẹ̀	
Sunday:	Ọjọ Àìkú	<i>day of not dying (day of rest)</i>
Monday:	Ọjọ Ajé	<i>day of commerce</i>
Tuesday:	Ọjọ Ìṣégun	<i>day of victory</i>
Wednesday:	Ọjọrú	<i>day of confusion</i>
Thursday:	Ọjọbò	<i>day of sacrifice</i>
Friday:	Ọjọ Ẹ̀tì	<i>day of impossibility</i>
Saturday:	Ọjọ Àbámẹ̀ta	<i>day of three resolutions</i>

However, many Yorùbá people substitute the following borrowings below for the traditional days of the week above:

Sunday:	Ọjọ Sónńdè / Ọjọ ọsẹ̀ (Ọjọ̀sinmi)
Monday:	Ọjọ Mọńdè
Tuesday:	Ọjọ Túsìdeè
Wednesday:	Ọjọ Wẹ̀sìdeè
Thursday:	Ọjọ Tọ̀sìdeè
Friday:	Ọjọ Fúráideè
Saturday:	Ọjọ Sátídé

Yorùbá people also refer to Thursday as Ọjọ Àlámísì, and Friday as Ọjọ Jímọ̀.

Òrọ àdásọ (Monologue)

Orúkọ mi ni Wálé. Mo jẹ ọmọ bíbí ìlú Ìbàdàn láti Ìpínlẹ̀ Ọ̀yọ́ ní orílẹ̀-èdè Nàìjíríà. Tí ó bá di ọjọ́ kẹsàn-án, oṣù kọkànlá ọdún tí ó ní bọ ni màá pé ọmọ ọdún mọkàndínlọgbọ̀n.

Gégé bí ìtàn tí mo gbọ, torí bí ọmọdé kò bá gbọ ìtàn, yòò gbọ àrọbá torí pé àrọbá ni bàbá ìtàn. Mo gbọ pé ọjọ́ ìṣẹgun ni ọjọ́ tí àwọn òbì mi bí mi. Èyí máa ní jẹ kí inúu mi dùn fún ọjọ́-ìbì mi tí ó bá bọ sí ọjọ́ ìṣẹgun.

Nípa ti àwọ, kí n má purọ, mo fẹràn àwọ sùgbọ̀n n kò fẹràn àwọ pupa àti yelò rára rára. Gbogbo ohun tí ẹnu ní jẹ pátá ni mo fẹràn.

Ìṣẹ́ Ṣíṣe 1

Sọ 'bẹ̀ẹ̀ ni' tàbí 'bẹ̀ẹ̀ kọ' fún àwọn gbólóhùn wònyí.

State whether the following sentences are true or false.

	Òótọ́ ni	Òótọ́ kọ
1. Wálé fẹràn óúnjẹ.	☐	☐
2. Ọmọ ìlú Ọ̀yọ́ ni Wálé.	☐	☐
3. Ọmọ ọdún méjìdínlógún ni Wálé bá yí.	☐	☐
4. Ọjọ́ àbáméta ni wọn bí Wálé.	☐	☐
5. Gbogbo àwọ ni Wálé fẹràn.	☐	☐

Ìṣẹ́ Ṣíṣe 2

Dáhùn àwọn ìbéèrè wònyí ní èkúnréré.

Answer the following questions in complete sentences.

1. Tí Wálé bá ẹ ọjọ́-ìbì rẹ ní ọjọ́-ìṣẹgun ní ọdún yí, ọjọ́ wo ni ó máa ẹ é ní ọdún tí ó ní bọ?
2. Ṣàlàyé irú ènìyàn tí Wálé jẹ.
3. Irú àwọn óúnjẹ wo ni Wálé fẹràn?
4. Njẹ ìwọ rò pé Wálé lè ẹ ìrìn-àjò lọ sí ilẹ̀ òkèèrè?
5. Kí ni ó máa ní mú inúu Wálé dùn?

Iṣẹ Ẹ́ṣe 3

Dáhùn àwọn ìbéèrè wònyí ní èkúnréré.

Answer the following questions in complete sentences.

1. Ọjọ wo ni ọjọ kìíní oṣù kẹta ọdún yìí?
_____
2. Ọjọ wo ni ọjọ kejìdínlógún oṣù kẹrin ọdún yìí?
_____
3. Ọjọ wo ni ọjọ kọkàndínlógún oṣù kẹfà ọdún yìí?
_____
4. Ọjọ wo ni ọjọ kejìlá oṣù kejọ ọdún yìí?
_____
5. Ọjọ wo ni ọjọ kẹtàlèlógún oṣù kejìlá ọdún yìí?
_____

Lesson 4 - Èkọ́ Kẹ̀rin:

The Yorùbá Calendar *Kàlẹ́ńdà Yorùbá (Months of the Year)*

Oṣù nínú Ọdún		Months of the Year
Oṣù kìíní ọdún (Şẹrẹ)	<i>first month of the year</i>	<i>January</i>
Oṣù kejì ọdún (Èrèlé)	<i>second month of the year</i>	<i>February</i>
Oṣù kẹta ọdún (Ẹrẹnà)	<i>third month of the year</i>	<i>March</i>
Oṣù kẹrin ọdún (Igbe)	<i>fourth month of the year</i>	<i>April</i>
Oṣù karúnún ọdún (Èbìbí)	<i>fifth month of the year</i>	<i>May</i>
Oṣù kẹfà ọdún (Òkudù)	<i>sixth month of the year</i>	<i>June</i>
Oṣù keje ọdún (Agẹmọ)	<i>seventh month of the year</i>	<i>July</i>
Oṣù kejọ ọdún (Ògún)	<i>eighth month of the year</i>	<i>August</i>
Oṣù kẹsàńán ọdún (Ọwẹrẹ)	<i>ninth month of the year</i>	<i>September</i>
Oṣù kẹwàá ọdún (Ọwàrà)	<i>tenth month of the year</i>	<i>October</i>
Oṣù kọkàńlá ọdún (Belú)	<i>eleventh month of the year</i>	<i>November</i>
Oṣù kejìlá ọdún (Ọpẹ)	<i>twelfth month of the year</i>	<i>December</i>

Iṣẹ́ Ṣíṣe 1

Dáhùn àwọn ìbéèrè wọnyí.

*Answer the following questions.***Bí àpẹẹrẹ:**

Oṣù wo ni oṣù kẹta ọdún?

Oṣù ẹrẹnà (march)

1. Oṣù wo ni oṣù kejì ọdún?

2. _____
Oṣù wo ni oṣù kejìlá ọdún?3. _____
Oṣù wo ni oṣù keje ọdún?4. _____
Oṣù wo ni oṣù karùnún ọdún?5. _____
Oṣù wo ni oṣù kọkànlá ọdún?
_____**Iṣẹ́ Ṣíṣe 2**

Dáhùn àwọn ìbéèrè wọnyí

Answer the following questions.

1. Oṣù wo ni à ní ẹ ọdúnun Kérésìmesì?

2. _____
Oṣù wo ni à ní ẹ ọdúnun ìdúpẹ́ (Thanksgiving) ní ọdún yíí?3. _____
Oṣù wo ni à ní ẹ ọdún tuntun?4. _____
Oṣù wo ni ọjọ ìbíí rẹ?5. _____
Oṣù wo ni ọjọ ìbíí bàbáà rẹ?
_____

Iṣẹ Ṣíṣe 3

So àwọn tí ó bara mu ni ọwọ A àti ọwọ B papọ.

Match the words in column A with those in column B.

A	B
9 th month	oṣù keje
7 th month	oṣù kẹfà
6 th month	oṣù kẹta
3 rd month	oṣù kẹsànan
1 st month	oṣù kẹwàá
8 th month	oṣù kìíní
10 th month	oṣù kejọ
12 th month	oṣù kejì
11 th month	oṣù kọkànlá
2 nd month	oṣù kejìlá

Iṣẹ Ṣíṣe 4

Dáhùn àwọn ìbéèrè wọnyí.

Answer the following questions.

Bí àpẹẹrẹ:

8/12 = December 8 = Ọjọ kejọ oṣù kejìlá ọdún

1. 16/2 = _____
2. 21/11 = _____
3. 17/9 = _____
4. 21/6 = _____
5. 30/4 = _____

Iṣẹ Ẹ́ṣe 5

Parí àwọn ọ̀rọ̀ wọ̀nyí:

*Complete the following:***Bí àpẹẹrẹ:**

oṣù mèta = ọ̀sẹ̀ méjìlá. _____

1. ọ̀sẹ̀ kan = ọ̀jọ̀ _____

2. oṣù kan = ọ̀sẹ̀ _____

3. ọ̀dún kan = oṣù _____

4. oṣù méjì = ọ̀sẹ̀ _____

5. ọ̀sẹ̀ mèta = ọ̀jọ̀ _____

